

YÖNETİCİ HEMŞİRELERDE ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEĞİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIĞA ETKİSİ

THE EFFECT OF PERCEIVED ORGANIZATIONAL SUPPORT ON PSYCHOLOGICAL RESILIENCE IN EXECUTIVE NURSES

Suna AKPINAR AY¹, Nazlı SEKİZKARDEŞ¹, Yeşim YEŞİL²

¹ Mardin İl Sağlık Müdürlüğü, Mardin, Türkiye

² Mardin Artuklu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Mardin, Türkiye

ÖZET

Amaç: Çalışılan örgütün desteğinin psikolojik dayanıklılığa etkisi hemşireler için önem taşıyan bir durumdur. Bu araştırmanın amacı Sağlık Bakanlığına bağlı kamu ve özel hastanelerde çalışan yönetici hemşirelerde algılanan örgütsel desteğin psikolojik dayanıklılık üzerine etkisinin incelenmesidir.

Yöntem: Nicel araştırma yöntemi kesitsel araştırma deseni ile yapılan bu araştırmanın evrenini Mardin ilindeki kamu ve özel hastanelerde çalışan 'yönetici hemşireler' oluşturmuştur. Örneklem yöntemi olarak amaçlı örneklem seçilmemiş ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden toplam 120 yönetici hemşireye çevrimiçi (online) olacak şekilde araştırmacı tarafından oluşturulmuş demografik bilgileri içeren (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, görevde çalışma süresi, haftalık çalışma süresi ve çalışılan kurum) anket yoluyla ile ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmada veri toplama aracı olarak; Friberg ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilen, Basım ve Çetin (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan "Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği" ve Eisenberger ve arkadaşları (1986) tarafından geliştirilen, Türe ve Yıldırım (2018) tarafından Türkçeye uyarlanan "Algılanan Örgütsel Destek Ölçeği" ile toplanmıştır. Verilerin analizinde ilk aşamada verilerin normallik dağılımına bakılmış olup ayrıca demografik bilgiler için frekans ve yüzde (%) analizi yapılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermediğinin tespiti üzerine non parametrik testlerden ikili gruplar için Mann Whitney u testi, ikiden fazla gruplar arasında oluşacak farkı tespit edebilmek için Kruskal Wallis testi yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmanın bulgularında, katılımcılar algılanan örgütsel destek ölçeğinde minimum 9, maksimum 45, ortalama olarak 29.05 (± 7.84); psikolojik dayanıklılık ölçeğinde ise minimum 81, maksimum 159, ortalaması ise 122.8 (± 19.80) puan almışlardır.

Sonuç: Araştırmada; katılımcıların eğitim seviyelerinin ve çalıştıkları kurumların psikolojik dayanıklılık durumlarını etkilediği ve haftalık çalışma sürelerinin algıladıkları örgütsel desteği etkilediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Psikolojik Dayanıklılık, Örgütsel Destek.

ABSTRACT

Aim: The effect of the support of the organization they work on on psychological resilience is an important issue for nurses. The aim of this research is to examine the effect of perceived organizational support on psychological resilience in manager nurses working in public and private hospitals affiliated with the Ministry of Health.

Method: The population of this research, which was conducted with a quantitative research method and cross-sectional research design, consisted of 'manager nurses' working in public and private hospitals in the province of Mardin. Purposeful sampling was not chosen as the sampling method, and a total of 120 nurse managers who voluntarily agreed to participate in the research were asked online, which included demographic information created by the researcher (gender, age, marital status, educational status, working hours, weekly working hours and the institution they worked for). It was reached through a survey. In addition, as a data collection tool in the research; "Psychological Resilience Scale for Adults" developed by Friberg et al. (2003) and adapted to Turkish by Basım and Çetin (2011) and "Perceived Organizational Support Scale" developed by Eisenberger et al. (1986) and adapted to Turkish by Türe and Yıldırım (2018). It was collected with . In the first stage of data analysis, the normality distribution of the data was examined, and frequency and percentage (%) analysis was performed for demographic information. Upon determining that the data did not show a normal distribution, the Mann Whitney u test was used for non-parametric tests for two groups, and the Kruskal Wallis test was used to detect the difference between more than two groups.

Results: In the findings of the study, participants scored a minimum of 9, a maximum of 45, and an average of 29.05 (± 7.84) on the perceived organizational support scale; On the psychological resilience scale, they received a minimum score of 81, a maximum score of 159, and an average score of 122.8 (± 19.80).

Conclusion: In the research; It was concluded that the education levels of the participants and the institutions they work in affected their psychological resilience, and their weekly working hours affected their perceived organizational support.

Keywords: Nurse, Psychological Resilience, Organizational Support

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Suna AKPINAR AY, Uzman Hemşire, Mardin İl Sağlık Müdürlüğü, Mardin, Türkiye. **E-mail:** akpinar_suna@hotmail.com

Bu makaleye atıf yapmak için / Cite this article: Akpınar Ay, S., Sekizkardeş, N., & Yeşil Y. (2024). Yönetici Hemşirelerde Algılanan Örgütsel Desteğin Psikolojik Dayanıklılığa Etkisi. *Gevher Nesibe Journal of Medical & Health Sciences*, 9(2), 238-246. <http://doi.org/10.5281/zenodo.11374137>

GİRİŞ

Türk Hemşireler Derneği (THD) Eğitim Komisyonunun 1981 yılında yapmış olduğu tanıma göre; "Hemşirelik, bireyin, ailenin ve toplumun sağlığını ve esenliğini koruma, geliştirme ve hastalık halinde iyileştirme amacına yönelik hemşirelik hizmetlerinin planlanması, örgütlenmesi, uygulanması, değerlendirilmesinden, bu kişilerin eğitiminden sorumlu bilim ve sanattan oluşan bir sağlık disiplini" (Türk Hemşireler Derneği, 1981). Yönetici hemşire kavramı ise, hemşirelik görevinin sağlık kurumlarında yerine getirilmesinin planlanma, uygulama ve kontrol edilmesinden sorumlu kişidir (Ardahan ve ark., 2017). Algılanan örgütsel destek; iş görenlerin çalıştıkları örgüt tarafından ne kadar desteklendiklerini ifade eder. İş görenlerin örgütün desteğine güvenmeleri, yaptıkları işe daha fazla yoğunlaşmaları ve motive olmaları sonucunda örgüte daha sadık kalırlar (Özdevecioğlu, 2016).

Hemşireler, çalıştıkları kurumun desteğini algıladıklarında daha özgüvenli ve daha mutlu hissederler (Türe ve Yıldırım, 2018). Sağlık sektörü bedensel veya ruhsal yönden bakıma muhtaç insanların bulunduğu bir çalışma ortamı olduğundan dolayı diğer sektörlerle göre daha streslidir. Hemşirelerde bu insanların bakımını gerçekleştiren kişiler olmaları nedeniyle iş ortamında ağır iş stresi yaşarlar (Cevizci ve Müezziz, 2019).

Psikolojik dayanıklılık terimi ise; Latince "resiliens" ve İngilizce "resilience" sözcüklerinden meydana gelmektedir. Bu, formun orijinal hale gelme yeteneği, elastikiyet ve hızlı iyileşme yeteneği anlamına gelir. "Resilience" sözcüğünün Türkçe karşılığı alan yazında incelendiğinde "psikolojik sağlamlık", "stres durumu sonrası kendini toparlama gücü", "yılmazlık" ve "psikolojik dayanıklılık" kavramları kullanıldığı görülmektedir (Yıldız ve ark., 2003). Bireyin psikolojik olarak dayanıklı olmasının bütün iş alanlarında olduğu gibi sağlık alanında da çalışanlar için gerekli olduğu düşünülmektedir.

Hemşireler, stresli iş yaşamı, zor durumdaki hastalara bakım verme sürecinde yaşanan deneyimler ve sağlık sistemindeki aksaklıklar nedeniyle birçok sorun yaşamaktadır. Hemşirelerin koruyucu faktörleri (kişisel, sosyal, profesyonel) psikolojik dayanıklılıklarını geliştirir. Bu faktörlerin hemşirelerin psikolojik esnekliği, kendine güveni, özerkliği, hayatta kalması ve duruma uyum sağlaması, motive edici bir yaşam gücü oluşturması ve travmatik büyümenin oluşmamasını sağlaması gibi beceri gelişimine olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir (Çam ve Büyükbayram, 2017).

Ayrıca bu faktörlerin, kişisel ve kurumsal performans üzerinde de olumlu etkileri vardır. Hemşirelerin mesleki becerilerinde iyileşme, iş yaşam doyumunda iyileşme, iş ve işten ayrılma niyetlerinde azalma, tükenmişlik ve depresyon gibi psikolojik sorunlarında azalma sağlamaktadır (Çam ve Büyükbayram, 2017). Sağlık alanında çalışan bireylerden olan yönetici hemşirelerin algıladıkları örgütsel destek ve psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkinin araştırılması gerektiği düşünüldü. Bundan dolayı bu araştırmanın amacı; yönetici hemşirelerde algılanan örgütsel desteğin psikolojik dayanıklılık üzerine etkisinin belirlenmesidir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Nicel araştırma yöntemi kullanılmış olup kesitsel araştırma deseninde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırmanın verileri Mardin ilindeki Sağlık Bakanlığına bağlı kamu ve özel hastanelerde, Temmuz 2022-Ağustos 2022 tarihleri arasında online (çevrimiçi) olarak toplanmıştır. Daha sonrasında çevrimiçi (online) ortamdaki veriler analiz edilmek için Excel programına aktarılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmalarda elde edilen bulgular, araştırmaya katılmayı kabul eden, Mardin ilinde Sağlık Bakanlığına bağlı kamu ve özel hastanede görev yapan yönetici hemşirelerin görüşlerinin analizine dayanmakta olup, genellenemez.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın örneklemini Mardin ilindeki Sağlık Bakanlığına bağlı kamu ve özel hastanede görev yapan 120 yönetici hemşire oluşturmaktadır. Araştırmacı, araştırmanın evrenini oluşturan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 120 yönetici hemşireye çevrimiçi (online) anket yoluyla ulaşmış ve çalışmayı gerçekleştirmiştir. Araştırmada örneklem büyüklüğünü belirlemek için 'G-Power' paket

programı kullanılarak analizi yapılmış olup $1-\beta = 0.80$ 'de minimum örneklem büyüklüğü 118 tespit edilmiştir. Bu doğrultuda araştırma kapsamında 120 yönetici hemşireden oluşan bir örneklem grubu oluşmuştur.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak; verilerin toplanılabilmesi için katılımcıların demografik bilgilerinin (cinsiyet, yaş medeni durum, eğitim durumu, görevde çalışma süresi, haftalık çalışma süresi ve çalışılan kurum) yer aldığı araştırmacı tarafından oluşturulmuş anket formu ve daha öncesinden geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış olan Friborg ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilen, Basım ve Çetin (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan “Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği” ve Eisenberger ve arkadaşları (1986) tarafından geliştirilen, Türe ve Yıldırım (2018) tarafından Türkçeye uyarlanan “Algılanan Örgütsel Destek Ölçeği” kullanılmıştır. Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin toplam Cronbach α katsayısı kendi çalışmalarında çalışan örneklemi ve öğrenci örneklemi her ikisinde de 0.86 olarak hesaplamışlardır. Kendilik algısı, gelecek algısı, yapısal stil, sosyal yeterlik, aile uyumu ve sosyal kaynaklar olarak 6 alt boyut belirledikleri çalışmalarında alt boyutların Cronbach α katsayılarının çalışan örnekleme için 0.68 ile 0.79, öğrenci örnekleme için 0.66 ile 0.81 arasında değiştiğini belirtmişlerdir. Bu çalışmadaki, Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin toplam Cronbach α katsayısı 0.871; Algılanan Örgütsel Destek Cronbach α katsayısı 0.895 olarak hesaplanmıştır.

Veri Analizi ve Değerlendirme Teknikleri

Tanımlayıcı istatistiklerde veriler için, frekans ve yüzde (%), ölçek ve alt boyutlarının puan dağılımlarının incelenmesinde normal dağılıma uymayan psikolojik dayanıklılık ölçeği alt boyutları “kendilik algısı, gelecek algısı, yapısal stil, sosyal yeterlik, aile uyumu ve sosyal kaynaklar” verileri için min/maks, ortanca ve çeyreklik değerleri sunulmuştur. Normal dağılımın analizi, q-q plots, histogram grafikleri, basıklık çarpıklık, One-Sample Kolmogorov – Smirnov testi ve Shapiro Wilk test'leri ile yapılmıştır.

Yönetici hemşirelerin, sosyo-demografik özelliklerinden iki kategorik değişkenin olduğu durumlarda kendilik algısı, gelecek algısı, yapısal stil, sosyal yeterlik, aile uyumu ve sosyal kaynaklar puanları ve algılanan örgütsel destek arasındaki fark testleri Mann Whitney U testi ile, ikiden daha fazla kategorik değişkenin olduğu durumda Kruskal Wallis testi ile analiz edilmiştir. Kruskal Wallis'in kullanıldığı analizlerde hangi gruplar arasında farklılık olduğunun tespitinde ileri analiz için bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Farklılıkların istatistiksel açıdan anlamlı p değeri %95 güven aralığında <0.05 olarak ele alınmıştır. Sosyo-demografik özelliklerin ve algılanan örgütsel desteğin, psikolojik dayanıklılığa etkisinin analizi için otomatik lineer regresyon (automatic linear modeling) forward stepwise modeli kullanılmıştır. Analizler için SPSS 25.0 kullanılmıştır.

Etik Açıklamalar

Araştırmanın etik izni Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörlüğü “Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar” Etik Kurulu'ndan (E-76272411-900-53599) alınmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı açıklanmış ve katılımları konusunda onayları alınmıştır. Kayıt altına alınan verilerin kimseyle paylaşılmayacağı, verileri değerlendirirken araştırma amaçlı kullanılacağı, katılımcıların kişisel bilgilerinin gizli kalacağı bilgisi verilmiştir.

BULGULAR**Tablo 1.** Yönetici Hemşirelerin Sosyo-Demografik Özellikleri

Değişkenler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	84	70
Erkek	36	30
Yaş		
20-29	50	42
30-39	47	39
40-49	21	17
50-59	2	2
Medeni durum		
Bekar	41	34
Evlü	79	66
Eğitim durumu		
Lisans	70	58
Ön lisans	37	31
Yüksek lisans	13	11
Görevde çalışma süresi		
1-5 yıl	47	39
6-10 yıl	20	17
11-15 yıl	28	23
16-20 yıl	11	9
21 yıl ve üzeri	14	12
Haftalık çalışma süresi		
20-29 saat	4	3
30-39 saat	17	14
40-49 saat	72	60
50-59 saat	15	13
60 saat ve üzeri	12	10
Çalışılan kurum		
Kamu hastaneleri	93	77
Özel hastaneler	27	13
Toplam	120	100

Yönetici hemşirelerin sosyo-demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur. Tabloya göre araştırmaya katılan yönetici hemşirelerde, kadınların daha fazla (%70) olduğu, yaş grubu olarak en fazla 20-29 yaş arasının (%42) olduğu, evlilerin çoğunlukta olduğu (%66), eğitim durumu olarak lisans mezunu (%58), görevde çalışma süresi olarak 1-5 yıl (%39), haftalık çalışma süresi olarak 40-49 saat (%60), çalışılan kurum olarak ise kamu hastanelerinin (%77) daha fazla olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Algılanan Örgütsel Destek ile Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve Alt Boyutları Puan Dağılımları

Ölçekler ve alt boyutlar	Min. -Maks.	Ortanca	Ortalama (Std. Sapma)
Algılanan Örgütsel Destek	9-45	30	29.05 (±7.84)
Psikolojik Dayanıklılık	81-159	121	122.8 (±19.80)
Kendilik Algısı	9-30	23	23.17 (±4.40)
Gelecek Algısı	5-20	15	14.41 (±3.70)
Yapısal Stil	6-20	15	14.78 (±3.34)
Sosyal Yeterlilik	11-30	20	20.93 (±4.43)
Aile Uyumu	6-30	24	23.07 (±4.58)
Sosyal Kaynaklar	16-35	27	26.45 (±4.74)

Algılanan örgütsel destek ile Psikolojik dayanıklılık ölçeği ve alt boyutları puan dağılımları Tablo 2’de sunulmuştur. Yönetici hemşirelerde Algılanan örgütsel destek ölçeğinde minimum 9, maksimum 45, ortalama olarak 29.05 (±7.84); psikolojik dayanıklılık ölçeğinde ise minimum 81, maksimum 159, ortalama olarak 122.8 (±19.80) puan almışlardır.

Tablo 3. Cinsiyete Göre Algılanan Örgütsel Destek İle Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve Alt Boyutları Puan Ortancalarının Karşılaştırılması

Ölçekler ve alt boyutlar	Cinsiyet		U (p)
	Kadın	Erkek	
	Ortanca	Ortanca	
Algılanan Örgütsel Destek	60.47	60.57	1509.5 (0.989)
Psikolojik Dayanıklılık	63.52	53.46	1258.5 (0.146)
Kendilik Algısı	60.08	61.49	1476.5 (0.838)
Gelecek Algısı	65.41	49.04	1099.5 (0.018*)
Yapısal Stil	64.07	52.17	1212.0 (0.084)
Sosyal Yeterlilik	61.76	57.56	1406.0 (0.543)
Aile Uyumu	62.66	55.46	1350.5 (0.297)
Sosyal Kaynaklar	64.91	50.21	1141.5 (0.033*)

U: Man Whitney U, *p<0,05

Cinsiyete göre Algılanan örgütsel destek ile Psikolojik dayanıklılık ölçeği ve alt boyutları puan ortancalarının karşılaştırılması Tablo 3'te verilmiştir. Buna göre cinsiyet ile algılanan örgütsel destek ve psikolojik dayanıklılık ölçeği genel puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Ancak psikolojik dayanıklılık alt boyutlarından gelecek algısı ($p=0.018<0.05$) ile sosyal kaynaklar ($p=0.033<0.05$) alt boyutlarında kadınların lehine bir farklılık vardır. Kadınların gelecek algıları puanı 65.41 iken erkeklerde 49.04; sosyal kaynaklar puanları ise kadınlarda 64.91 iken erkeklerde 50.21'dir.

Tablo 4. Medeni duruma Göre Algılanan Örgütsel Destek İle Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve Alt Boyutları Puan Ortancalarının Karşılaştırılması

Ölçekler ve alt boyutlar	Medeni durum		U (p)
	Bekar	Evli	
	Ortanca	Ortanca	
Algılanan Örgütsel Destek	66.95	57.15	1355.000 (0.143)
Psikolojik Dayanıklılık	57.39	62.11	1492.000 (0.480)
Kendilik Algısı	61.11	60.18	1594.500 (0.890)
Gelecek Algısı	60.52	60.49	1618.500 (0.996)
Yapısal Stil	61.45	60.01	1580.500 (0.828)
Sosyal Yeterlilik	55.09	63.31	1397.500 (0.218)
Aile Uyumu	59.24	61.15	1568.000 (0.775)
Sosyal Kaynaklar	54.11	63.82	1357.500 (0.146)

U: Man Whitney U, *p<0,05

Medeni duruma göre Algılanan örgütsel destek ile Psikolojik dayanıklılık ölçeği ve alt boyutları puan ortancalarının karşılaştırılması Tablo 4'te verilmiştir. Algılanan örgütsel destek puanları bekarlarda daha yüksek iken, psikolojik dayanıklılık puanları evlilerde daha yüksek çıkmıştır, ancak bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı bir fark değildir.

Tablo 5. Çalışılan kuruma Göre Algılanan Örgütsel Destek İle Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve Alt Boyutları Puan Ortancalarının Karşılaştırılması

Ölçekler ve alt boyutlar	Çalışılan kurum		U (p)
	Kamu hastanesi	Özel hastane	
	Ortanca	Ortanca	
Algılanan Örgütsel Destek	58.01	69.07	1024 (0.145)
Psikolojik Dayanıklılık	64.18	47.81	913 (0.031*)
Kendilik Algısı	61.75	56.19	1139 (0.4639)
Gelecek Algısı	63.89	48.83	940.5 (0.047*)
Yapısal Stil	62.92	52.15	1030 (0.154)
Sosyal Yeterlilik	63.61	49.80	966.5 (0.069)
Aile Uyum	62.73	52.83	1048.5 (0.192)
Sosyal Kaynaklar	64.83	45.57	852.5 (0.011*)

U: Man Whitney U, *p<0,05

Çalışılan kuruma göre Algılanan örgütsel destek ile Psikolojik dayanıklılık ölçeği ve alt boyutları puan ortancalarının karşılaştırılması Tablo 5'te verilmiştir. Çalışılan kuruma göre psikolojik dayanıklılık ortanca puanları arasında farklılık vardır. Kamu hastanelerinde çalışanların psikolojik dayanıklılık puanları (64.18) özel hastanelerde çalışanların psikolojik dayanıklılığına göre (47.81) daha yüksektir ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Alt boyutlarda da gelecek algısı ve sosyal kaynaklarda farklılık vardır. Kamu hastanelerinde çalışan yönetici hemşirelerin gelecek algısı (63.89) özel hastanelerdeki göre (48.83) daha yüksektir. Kamu hastanelerinde çalışan yönetici hemşirelerin sosyal kaynaklar puanları (64.83) özel hastanelerde çalışanlara göre (45.57) daha yüksektir ve bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır (p=0.011).

Tablo 6.Eğitim Durumuna Göre Algılanan Örgütsel Destek İle Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve Alt Boyutları Puan Ortancalarının Karşılaştırılması

Ölçekler ve alt boyutlar	Eğitim durumu			X ² (p)
	Lisans	Ön lisans	Yüksek lisans	
	Ortanca	Ortanca	Ortanca	
Algılanan Örgütsel Destek	57.74	67.20	56.27	2.010 (0.366)
Psikolojik Dayanıklılık	64.63	50.42	66.96	4.545 (0.103)
Kendilik Algısı	62.95	53.84	66.27	2.074 (0.355)
Gelecek Algısı	60.79	54.81	75.15	3.328 (0.189)
Yapısal Stil	62.43	56.46	61.62	0.737 (0.692)
Sosyal Yeterlilik	63.74	51.76	67.92	3.559 (0.169)
Aile Uyum	65.00	54.12	54.42	2.831 (0.243)
Sosyal Kaynaklar	67.52	45.27	66.04	10.321 (0.006*)

X²: Kruskal Wallis, *p<0,05

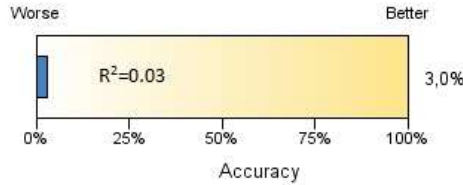
Eğitim durumuna göre Algılanan Örgütsel Destek ile Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve alt boyutları puan ortancalarının karşılaştırılması Tablo 6'da verilmiştir. Psikolojik dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından sosyal kaynaklar puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p=0.006<0.05). Bu fark ön lisans mezunları ile lisans mezunları arasındaki sosyal kaynaklar puan ortancalarının farkından kaynaklanmaktadır (p=0.002).

Tablo 7. Haftalık Çalışma Süresine Göre Algılanan Örgütsel Destek İle Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve Alt Boyutları Puan Ortancalarının Karşılaştırılması

Ölçekler ve alt boyutlar	Haftalık çalışma süresi					χ^2 (p)
	20-29 saat	30-39 saat	40-49 saat	50-59 saat	60 saat ve üzeri	
Algılanan Örgütsel Destek	Ortanca 54	Ortanca 75.35	Ortanca 61.1	Ortanca 62.9	Ortanca 35.04	9.781 (0.044*)
Psikolojik Dayanıklılık	32.38	67.53	62.1	51.6	61.42	4.455 (0.348)
Kendilik Algısı	34.25	63.79	60.88	56.17	67.75	3.211 (0.523)
Gelecek Algısı	46.75	68.88	61.92	51.97	55.33	2.923 (0.571)
Yapısal Stil	46.88	64	61.09	56.17	61.96	1.074 (0.898)
Sosyal Yeterlilik	19.13	65.41	62.69	51.9	64.92	7.439 (0.114)
Aile Uyumu	41.38	61.24	63.44	52.13	58.67	2.649 (0.618)
Sosyal Kaynaklar	41.75	71.06	60.79	52.27	60.33	3.591 (0.464)

χ^2 : Kruskal Wallis, * $p < 0,05$

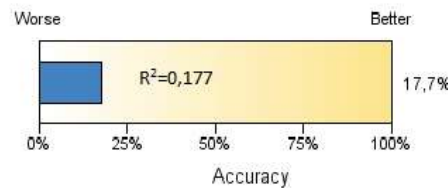
Haftalık çalışma süresine göre Algılanan Örgütsel Destek ile Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve alt boyutları puan ortancalarının karşılaştırılması Tablo 7’de verilmiştir. Haftalık çalışma süresine göre algılanan örgütsel destek ortanca puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($p=0.044 < 0.05$). Haftada 30-39 saat çalışanların algılanan örgütsel destek ortancaları 75.35 iken; haftada 60 ve üzeri saat çalışanlarda bu değer 35.04’tür ($p=0.001$).

Şekil 1. Psikolojik Dayanıklılığa Sosyo-Demografik Özelliklerin Etkisi

Şekil 1, otomatik lineer regresyon modele göre psikolojik dayanıklılığa sosyo-demografik özelliklerin etkisinde modelin açıklayıcılık yüzdesi %3’tür ($R^2: 0.03$) Modelin tek tahminleyicisi (Tablo-8) eğitim durumu değişkenidir.

Tablo 8. Psikolojik Dayanıklılığa Sosyo-Demografik Özelliğin Etkisi

Değişken	Kareler toplamı	df (serbestlik derecesi)	Kareler ortalaması	F	p	Tahminleyicilerin önem dereceleri (%)
Eğitim durumu	1766.151	1	1766.151	4.644	0.033	100

Şekil 2. Psikolojik Dayanıklılığa Sosyo-Demografik Özellikler ve Algılanan Örgütsel Desteğin Etkisi

Şekil 2, otomatik lineer regresyon modele göre psikolojik dayanıklılığa sosyo-demografik özellikler ve algılanan örgütsel desteğin etkisi modelinde açıklayıcılık yüzdesi %17.7’dir ($R^2: 0.177$) Tablo 9’da

modelin tahminleyicileri sunulmuştur, bunlar algılanan örgütsel destek (%71.1) ve eğitim durumudur (%28.9).

Tablo 9. Psikolojik Dayanıklılığa Sosyo-Demografik Özellikler ve Algılanan Örgütsel Desteğin Etkisi

Değişken	Kareler toplamı	df (serbestlik derecesi)	Kareler ortalaması	F	p	Tahminleyicilerin önem dereceleri (%)
Örgütsel destek	7132.640	1	7132.640	22.111	0.000	71.1
Eğitim durumu	2899.799	1	2899.799	8.989	0.003	28.9

TARTIŞMA

Yönetici hemşirelerin algıladıkları örgütsel desteğin psikolojik dayanıklılığa etkisini incelemek amacıyla yapılan bu araştırmadan elde edilen bulgular literatür ile tartışılmıştır. Yönetici hemşirelerin büyük bir kısmının kadın olduğu, evlilerin çoğunlukta olduğu, eğitim durumlarının lisans olduğu ve katılımcıların çoğunun kamu kurumunda çalıştığı görülmüştür. Bu durumun kamuda çalışma şartlarının özelde çalışma şartlarından nispeten daha iyi olduğundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca eğitim durumuna bakıldığında daha yüksek eğitim kurumundan mezun olan hemşirelerin çalıştıkları kurumda yönetici olarak görev aldığı düşünülmektedir. Belirtilen sosyo-demografik özelliklerden cinsiyet, eğitim durumu ve çalıştıkları kurumun (kamu ve özel) psikolojik dayanıklılığı etkilediği, haftalık çalışma sürelerinin ise algılanan örgütsel desteği etkilediği saptanmıştır.

Araştırmamızda yönetici hemşirelerin psikolojik dayanıklılıklarının oldukça yüksek düzeyde olduğu (122.8 ± 19.80) saptanmıştır. Yönetici hemşireler ile yapılan bir çalışmada, araştırmamıza benzer şekilde yönetici hemşirelerin yüksek dayanıklılığa (84.60 ± 11.13) sahip olduğu saptanmıştır (Hudgins, 2016). Bu durumun yöneticilik vasfına sahip olan hemşirelerin iş yerinde karşılaşacakları sorunları aşabilme noktasında psikolojik dayanıklılık gerektirdiği ve bu psikolojik dayanıklılığı zaman içerisinde yönetici olarak kazandıkları düşünülmektedir.

Araştırmada yönetici hemşirelerin cinsiyete göre psikolojik dayanıklılık alt boyutlarına bakıldığında gelecek algısı ile sosyal kaynaklar alt boyutlarında kadınların lehine bir farklılık olduğu saptanmıştır. Kadınların gelecek algıları puanı 65.41 iken erkeklerde bu puan 49.04; sosyal kaynaklar puanları ise kadınlarda 64.91 iken erkeklerde 50.21'dir. Abdollahi ve arkadaşlarının (2014) hemşirelerle yaptığı bir araştırmada ise, erkeklerin psikolojik dayanıklılıklarının kadınlardan daha iyi olduğu saptanmıştır (Abdollahi ve ark., 2014). Bu sonuç mevcut araştırmadan bu noktada ayrılmaktadır. Yine mevcut çalışmada kadın yönetici hemşirelerin puan ortalamasının yüksek çıkmasında kadın yöneticilerin yaptıkları işe kendilerini daha hazır ve uygun hissettiklerini göstermektedir. Ülkemizde hemşirelerin psikolojik dayanıklılıkları üzerine yapılan bir araştırmada; araştırmamıza benzer şekilde, hemşirelerin medeni durumları ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Kara, 2019). Bu durum psikolojik dayanıklılığın evli olup-olmama durumuna bağlı olmadığını ortaya koymuştur.

Yönetici hemşirelerin eğitim durumlarına göre psikolojik dayanıklılık alt boyutlarına bakıldığında; ön lisans mezunları ile lisans mezunları arasındaki psikolojik dayanıklılık ölçeği alt boyutlarından sosyal kaynaklar puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmüştür. Yapılan bir araştırmada eğitim seviyesinin psikolojik dayanıklılık üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu ve eğitim seviyesi yüksek olan hemşirelerin psikolojik dayanıklılıklarının yüksek olduğu görülmüştür (Manomenidis ve ark., 2018). Bu sonuç yönetici hemşirelerin aldıkları eğitimlerin kendilerine psikolojik dayanıklılık bağlamında bir altyapı oluşturarak karşılaşacakları sorunları çözebilmede beceri kazandırdığı düşünülmektedir.

Bu araştırmada yönetici hemşirelerin algılanan örgütsel destek puanları 29.05 ± 7.84 olarak saptanmıştır. Katılımcıların haftalık çalışma süreleri ile algılanan örgütsel destek puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Haftada 30-39 saat çalışanların algılanan örgütsel destek ortancaları 75.35 iken; haftada 60 ve üzeri saat çalışanlarda bu değer 35.04'tür. Spence Laschinger ve arkadaşlarının (2006) yönetici hemşireler ile yaptığı bir araştırmada hemşirelerin, orta düzeyde bir örgütsel destek algısına sahip olduğunu bulunmuştur (Spence Laschinger ve ark., 2006).

Araştırmanın sonucunda; katılımcıların cinsiyeti, eğitim durumu ve çalıştıkları kurum ile psikolojik dayanıklılıkları arasında ve algıladıkları örgütsel destek ile haftalık çalışma süreleri arasında anlamlı farklar saptanmıştır.

SONUÇ

Yönetici hemşirelerin psikolojik dayanıklılığını arttırmak için, etkileyen faktörlerin iyi belirlenmesi ve bu konuda çözüme yönelik girişimlerin yer verilmesi önerilebilir. Örneğin; eğitim ve seminer gibi etkinliklerin düzenlenmesi önerilebilir. Yönetici hemşirelerin algıladıkları örgütsel desteğin düşük olmasının nedenleri araştırılıp, bu nedenleri ortadan kaldırmaya yönelik düzenlemelerin yapılması önerilebilir. Yönetici hemşirelere ödüllendirme gibi motive edici uygulamalar ve yasal düzenlemeler yapılarak algıladıkları örgütsel destek yükseltilmeye çalışılabilir.

Teşekkür

Çalışmaya katılım sağlayan tüm yönetici hemşirelere teşekkür ederiz.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Yazar Katkıları

Çalışma Çerçevesi, Desen: SAA, YY, NS; **Materyal, Metot ve Veri Toplama:** SAA, YY, NS; **Analiz Yapma ve Yorumlama:** SAA, YY, NS; **Yazma ve Revizyon:** SAA, YY, NS.

Finans Desteği

Bu makale çalışmasında herhangi bir resmi, ticari ya da kar amacı gütmeyen finansal bir destek almamıştır.

KAYNAKLAR

- Abdollahi, A., Abu Talib, M., Yaacob, S. N., & Ismail, Z. (2014). Hardiness as a mediator between perceived stress and happiness in nurses. *Journal of psychiatric and mental health nursing*, 21(9), 789-796.
- Ardahan, M., & Konal, E. (2017). Hemşirelikte yöneticilik ve liderlik. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 140-147.
- Basim, H. N., & Çetin, F. (2011). Yetişkinler için psikolojik dayanıklılık ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 104-114.
- Cevizci, O., & Müezzini, E. E. (2019). Sağlık çalışanlarında psikolojik belirtilerin ve psikolojik dayanıklılığın incelenmesi. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 1(3), 166-172.
- Çam, O., & Büyükbayram, A. (2017). Hemşirelerde psikolojik dayanıklılık ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 8(2), 118-126.
- Eisenberger, R., Huntingon, R., Hutchison, S., Sowa, D. (1986). Perceived organizational support. *Journal of Applied Psychology*, 71:3, 500-507. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.71.3.500>.
- Friborg O, Hjemdal O, Rosenvinge JH ve ark. (2003) A New Rating Scale for Adult Resilience: What are the Central Protective Resources behind Healthy Adjustment? *Int J Methods Psychiatr Res*, 12:65-76.
- Hudgins, T. A. (2016). Resilience, job satisfaction and anticipated turnover in nurse leaders. *Journal of nursing management*, 24(1), E62-E69.
- Kara, Ö. (2019). Hemşirelerin psikolojik dayanıklılık, mesleğe bağlılık ve iş yükü algısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Laschinger, H. K. S., Wong, C. A., & Greco, P. (2006). The impact of staff nurse empowerment on person-job fit and work engagement/burnout. *Nursing Administration Quarterly*, 30(4), 358-367.
- Laschinger, HKS, Purdy, N., Cho, J. ve Almost, J. (2006). Yönetici hemşirelerin örgütsel destek algılarının öncülleri ve sonuçları. *Hemşirelik Ekonomisi*, 24 (1), 20.
- Manomenidis, G., Panagopoulou, E., & Montgomery, A. (2019). Resilience in nursing: The role of internal and external factors. *Journal of nursing management*, 27(1), 172-178.
- Özdevecioğlu, M. (2013). Algılanan örgütsel destek ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişkilerin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 113-130.
- Türe, A. & Yıldırım, A. (2018). Algılanan örgütsel destek ölçeğinin hemşirelikte geçerlik ve güvenilirliği. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 5(1), 9-18.
- Türk Hemşireler Derneği. Hemşirelik Kanunu, Erişim tarihi: 19.03.2023, <https://www.thder.org.tr/hemşirelik-kanunu>
- Yıldız, N., Yolsal, N., Ay, P., & Kıyan, A. (2011). İstanbul Tıp Fakültesi'nde Çalışan Hekimlerde İş Doyumu. *Journal Of Istanbul Faculty Of Medicine*, 66(1).